

Nordisk helseberedskapsgruppe – rapport 2006

Denne årsrapporten er utarbeidet på grunnlag av rapporten som ble lagt fram for Helse- og omsorgsdepartementet og Nordisk ministerråd, Embetsmannskomiteen for helse- og sosialområdet (EK-S), høsten 2006.

Nordisk helseberedskapsgruppe

Nordisk helseberedskapsgruppe (også kalt Svalbardgruppen) er felles samlingspunkt for den kontakten som er utviklet gjennom en årrekke mellom helseberedskapsansvarlige myndigheter i de nordiske land. Gruppen ble formelt etablert under den nordiske helseberedskapskonferansen på Svalbard 12. september 2001. Gruppen har som formål å fremme det nordiske samarbeidet innen helseberedskap på basis av den nordiske helseberedskapsavtalen som ble undertegnet av de nordiske helseministrene 14. juni 2002.

Organisering

Formannskapet i Nordisk helseberedskapsgruppe går på rundgang mellom de fem nordiske land. Norge overtok formannskapet etter Finland i september 2005 for perioden til og med desember 2006.

I den norske formannskapsperioden er det avholdt fire møter, 2. desember 2005, 28. april 2006, 22. september 2006 og 17. november 2006. Det er besluttet å invitere selvstyremyndighetene på Færøyene, Grønland og Åland til møtene i Nordisk helseberedskapsgruppe i tillegg til den årlige helseberedskapskonferansen. Grønland deltok i møtet i november.

Mandat (også kalt allmenne prinsipper) for arbeidet i Nordisk helseberedskapsgruppe ble endelig fastsatt 28. april 2006. Gruppen fremmer årlig rapport til de ansvarlige departementer i de respektive nordiske land, og formannskapslandet for Nordisk ministerråd fremmer rapporten for EK-S (jfr avsnitt 3 i mandatet). Mandatet er godkjent av de ansvarlige departementer i de respektive nordiske land.

Nordisk helseberedskapskonferanse 2006

Den nordiske helseberedskapskonferansen fant i år sted 18.-21. juni i Henningsvær, Lofoten. Konferansen hadde i alt 40 deltakere. Ordføreren i Vågan kommune, Hugo Bjørnstad, ønsket velkommen. Spesielt inviterte foredragsholdere var John Simpson, leder av beredskapsavdelingen i britiske Health Protection Agency, og Mike Ryan, leder av beredskapsavdelingen i Verdens helseorganisasjon (WHO).

Influensapandemi og det reviderte internasjonale helsereglement, IHR (2005), stod sentralt på dagsorden, sammen med samarbeid ved kriser og katastrofer i utlandet. Det var også fokus på øvelser og kommunikasjons- og informasjonsrutiner mellom helseberedskapsmyndighetene i de respektive land.

Hovedfokus

Under det norske formannskapet er det satt særskilt søkelys på to store saker: Beredskap mot influensapandemi og håndtering av kriser i utlandet.

Influensapandemi. I løpet av 2006 vil alle de nordiske landene ha fastsatt reviderte nasjonale beredskapsplaner mot pandemisk influensa. I dialogen om influensapandemi har særlig tre utfordringer pekt seg ut som sentrale:

- Legemidler, herunder vaksiner
- Prioritering
- Media og kommunikasjon

De nordiske landene har alle foretatt *innkjøp av legemidler* til forebyggende og behandlende bruk, herunder oseltamivir, men i noe ulik grad. Utfra særegne forhold i det enkelte land er vaksineforsyning ved en kommende pandemi ivaretatt på ulikt vis. Finland har bestilt prepandemivaksine (H5N1-vaksine) til hele befolkningen, mens Island har besluttet å ikke kjøpe slik vaksine. Finland og Norge har inngått avtale med Solvay om leveranse av pandemivaksine når den vil foreligge.

Det har i praksis vist seg vanskelig å samordne innkjøp eller gå til felles innkjøp av legemidler. En viktig årsak til dette anses å være ulik politikk i de respektive land, blant annet basert på særegne nasjonale forhold. Som følge av dette ble arbeidsgruppen for felles innkjøp, lagring og logistikk i møtet 28. april vedtatt avvirket.

Etter at spørsmålet om *fellesnordisk produksjon av pandemivaksine* ble løftet opp på politisk nivå i Nordisk ministerråd høsten 2005, er Nordisk helseberedskapsgruppe blitt orientert om utviklingen fra det norske formannskapet ved Helse- og omsorgsdepartementet. Forslaget om å etablere en egen arbeidsgruppe for smittevernberedskap ble stilt i bero i påvente av at nordisk helsedirektørmøte august 2006 skulle ta stilling til spørsmålet om å styrke det nordiske samarbeidet innen smittevern.

Nordisk helseberedskapsgruppe har i 2006 styrket deltakelsen fra ansvarlige for smittevern og smittevernberedskap, og er opptatt av å ha nødvendig kontakt og samarbeid mellom helseberedskap og smittevern i tiden framover.

Som folkerettslig bindende instrument vil *det reviderte internasjonale helsereglement*, IHR (2005) regulere dialogen mellom det enkelte land, representert ved et utpekt kontaktpunkt, og Verdens helseorganisasjon når det gjelder varsling og rapportering av hendelser som kan vekke internasjonal bekymring for folkehelsen, og tiltak som blir iverksatt nasjonalt. Influensapandemi er et aktuelt scenario. Felles utfordringer og merverdien av nordisk samarbeid knyttet til implementeringen av IHR (2005) står høyt på dagsorden i Nordisk helseberedskapsgruppe.

Under helseberedskapskonferansen ble det fra WHO's representant reist spørsmål om en eventuell etablering av en fellesnordisk ordning for sekondering av nordiske eksperter til WHO's arbeid med pandemi og IHR (2005). På basis av blant annet begrenset ekspertkapasitet i det enkelte land, besluttet Nordisk helseberedskapsgruppe på møtet 22. september inntil videre å ikke ha dette spørsmålet på sin dagsorden.

Media, krisekommunikasjon og publikumsinformasjon utgjør en viktig del av de nordiske landenes pandemiforberedelser. Nordisk helseberedskapsgruppe er opptatt av å legge til rette for koordinering av budskap for å unngå unødvendige mediakriser, samtidig som landene står fritt i å velge ulike tiltak basert på nasjonale forhold. Gjensidig kjennskap til

hverandres politikk, planer og tiltak, sammen med tett kontakt mellom landenes informasjons- og kommunikasjonsansvarlige, er viktige bidrag i denne sammenheng som gruppen vil ha fokus på framover.

Kriser i utlandet. Som ledd i oppfølgingen av erfaringene fra flodbølgekatastrofen i Sør-Asia desember 2004 og andre kriser i utlandet, har Nordisk helseberedskapsgruppe nedsatt en arbeidsgruppe med formål å avklare nærmere grunnlaget for nordisk samarbeid og koordinering ved håndtering av hendelser i utlandet.

Arbeidet har to hovedmålsettinger:

1. Beskrive hvordan hvert land har, eller vil ha, organisert egen innsats ved kriser og katastrofer i utlandet
2. Identifisere konkrete områder hvor det er felles interesse for og merverdi av nordisk samarbeid og koordinering, og mulige strategier for å realisere potensialet på disse områdene

Mandatet ble endelig godkjent 22. september 2006 og arbeidsgruppen startet sitt arbeid samme dag. Arbeidsgruppens endelige rapport skal legges fram for Nordisk helseberedskapsgruppe i mars 2007. Nordisk helseberedskapsgruppe vil legge fram rapporten for det enkelte lands departement med sikte på mulig behandling i EK-S i april 2007 og Nordisk Ministerråds helse- og sosialministermøte i juni 2007.

Kommunikasjons- og informasjonsrutiner

Gjennom den nordiske helseberedskapsavtalen har landene forpliktet seg til å informere hverandre om akutte hendelser så vel som planlagte tiltak og lovendringer som kan få betydning også for andre nordiske land. Mellom møtene i Nordisk helseberedskapsgruppe utveksles informasjon via kontaktpunkter i de enkelte land. Erfaringene blant annet fra Libanon-aksjonen i juli 2006 viser at det fremdeles er potensiale for forbedring når det gjelder kommunikasjon og informasjon, ikke minst ved akutte hendelser.

Det er i 2006 etablert en egen internettside for det nordiske helseberedskapssamarbeidet på adressen www.nordhels.org. Denne vil bli brukt systematisk til informasjon, både overfor publikum generelt og internt mellom de nordiske helseberedskapsmyndighetene til passordbeskyttet kommunikasjon og informasjonsutveksling. Siden inneholder opplysninger om kontaktpunkter i det enkelte land, både for helseberedskapssamarbeidet generelt og for akutte beredskapssituasjoner. Sverige er vert og redaktør for siden.

Øvelser

Det er tett kontakt og samarbeid mellom de nordiske land i tilknytning til øvelser både nasjonalt og internasjonalt. I perioden er det arrangert flere store øvelser i de nordiske land, blant annet Barents Rescue høsten 2005 og innenfor Prosjekt Storstad i Stockholm som fortsetter i 2006 og 2007. Høsten 2006 er det avholdt flere øvelser, blant annet Øvelse Oslo 17.-18. oktober, pandemiøvelse på Island 25. oktober og øvelse SamØ Øresund 26.-27. oktober.

Fokus framover

I tiden framover vil Nordisk helseberedskapsgruppe fortsatt ha fokus på samarbeid knyttet til influensapandemi og IHR (2005), håndtering av kriser i utlandet, og videreutvikling av kommunikasjons- og informasjonsdeling.

Fra nyttår vil det norske formannskapet bli avløst av Sverige.